

Κέντρο Αριστείας στην Υπέρταση Α' Παθολογικής Κλινικής του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ Θεσσαλονίκης

Π.Ε. Ζεμπεκάκης

Κέντρο Αριστείας στην Υπέρταση, Α' Παθολογική Κλινική, Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ, Θεσσαλονίκη

Ιστορική αναδρομή

Η οργανωμένη δραστηριότητα του **Τμήματος Αρτηριακής Υπέρτασης (ΤμΑΥ)** της Α' Παθολογικής Κλινικής άρχισε το 1983 με τη διερεύνηση και αντιμετώπιση ασθενών με υπέρταση στα πλαίσια της Α' Παθολογικής Κλινικής. Το 1983 με προτροπή του Α. Λαζαρίδη, που μόλις είχε επιστρέψει από μετακπαίδευση στο Blood Pressure Unit της Γλασκόβης, οργανώθηκε ένας θάλαμος κλινικών δοκιμασιών όπου μπορούσαν υπό σταθερές ευνοϊκές συνθήκες να διενεργηθούν ερευνητικά πρωτόκολλα, και επίσης άρχισε να λειτουργεί το πρώτο ειδικό εξωτερικό ιατρείο Αρτηριακής Υπέρτασης στο ΑΧΕΠΑ. Το Τμήμα ίδρυσε ο Διευθυντής της Α' Παθολογικής Κλινικής καθηγητής Αχιλλέας Τουρκαπάντης, με υπεύθυνο τον καθηγητή Παθολογίας-Νεφρολογίας Αναστάσιο Λαζαρίδη, ο οποίος εργάστηκε ως υπεύθυνος και προϊστάμενός του έως το 2013, οπότε και συνταξιοδοτήθηκε. Από το 2013 έως σήμερα υπεύθυνος του τμήματος είναι ο Διευθυντής της Α' Παθολογικής, καθηγητής Παθολογίας Παντελής Ζεμπεκάκης. Η καλή οργάνωση του Εξωτερικού Ιατρείου Υπέρτασης (ΕΙΑΥ) και η λεπτομερής παρακολούθηση των ασθενών με ειδικές καρτέλες, ραντεβού και διασύνδεση με άλλα εργαστήρια του Νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ είχε ως αποτέλεσμα την υπερβολικά υψηλή κίνηση και δημιούργησε την ανάγκη δεύτερου πρωινού ιατρείου εβδομαδιαίως από το 1990 και τρίτου από το 1992. Από το 1993 έγινε μηχανοργάνωση του ΤμΑΥ και έτσι οι παλιές κάρτες αντικαταστάθηκαν με ηλεκτρονική μορφή παρακολούθησης των ασθενών. Επίσης από το 1992 ξεκίνησαν δύο μεταμεσημβρινά ΕΙΑΥ στο Νοσοκομείο ΑΧΕΠΑ, τα πρώτα στο χώρο της υπέρτασης, με υπεύθυνο τον Ιωάννη Τζιόλα, Διευθυντή ΕΣΥ και επισκέπτη ιατρό των Κέντρων Υγείας Κουφαλιών και Σοχού, πράγμα που έδωσε τη δυνατότητα ευκολότερης πρόσβασης στους ασθενείς και ταυτόχρονα κάλυψη όλων των εργασιμών ημερών με ΕΙΑΥ της Α' Παθολογικής Κλινικής. Με μέτριους υπολογισμούς τα ιατρεία αυτά εξυπηρετούν 2.500-2.700 επι-

σκέψεις υπερτασικών ασθενών ετησίως. Από αυτές 500-600 αφορούν νέους ασθενείς.

Το έτος 2007, η Ευρωπαϊκή Εταιρεία Υπέρτασης (European Society of Hypertension, ESH) αναγνώρισε το έργο του ΤμΑΥ στη βάση της κλινικής, εκπαιδευτικής και ερευνητικής του δραστηριότητας και το ονόμασε «Κέντρο Αριστείας στην Υπέρταση (Hypertension Excellence Centre)» στην Ευρώπη.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στη συνεργασία, σε κλινικό και ερευνητικό επίπεδο, του ΤμΑΥ με το Νεφρολογικό τμήμα της Α' Παθολογικής Κλινικής. Επί πολλά έτη, τα δύο τμήματα ήταν διοικητικά και λειτουργικά ενοποιημένα ως Τμήμα Νεφρολογίας και Υπέρτασης της Α' Παθολογικής Κλινικής. Το ΤμΑΥ έχει αξιολογη ερευνητική δραστηριότητα που τα τελευταία χρόνια στράφηκε και στον ειδικό πληθυσμό των ασθενών με χρόνια νεφρική νόσο τελικού σταδίου, με ολοκλήρωση διατριβών στο πεδίο της υπέρτασης και της αρτηριακής σκληρίας ασθενών υπό αιμοκάθαρση. Η συνεργασία των δύο τμημάτων Νεφρολογίας και Υπέρτασης παραμένει στενή, με τη συμβολή των νεφρολόγων στην ενδονοσοκομειακή διερεύνηση ασθενών με πιθανή δευτεροπαθή υπέρταση, με την κάλυψη ορισμένων εξωτερικών ιατρείων υπέρτασης του τμήματος και με τη συνέχιση της ερευνητικής δραστηριότητας και της εκπόνησης διδακτορικών διατριβών στο πεδίο της υπέρτασης και της αρτηριακής σκληρίας σε ασθενείς με χρόνια νεφρική νόσο.

Στο ΤμΑΥ εκπαιδεύτηκαν περίπου 100 ιατροί του Ε.Σ.Υ, στρατιωτικοί και ιδιώτες με ιδιαίτερο ενδιαφέρον στον τομέα της υπέρτασης, πολλοί από τους οποίους ίδρυσαν ή στελέχωσαν ειδικά αντιυπερτασικά ιατρεία στη Θεσσαλονίκη, αλλά και σε όλη την Ελλάδα, όπως στην Καβάλα, τη Δράμα, τις Σέρρες, τη Λάρισα, το Βόλο, την Κω, τη Ρόδο, τη Σάμο, κλπ.

Προσωπικό – Εξοπλισμός – Ερευνητική δραστηριότητα

Σήμερα τα Εξωτερικά Ιατρεία Υπέρτασης (ΕΙΑΥ) λειτουργούν 4 ημέρες την εβδομάδα, από ιατρούς εξειδικευμένους στην υπέρταση. Οι ιατροί που εργάζονται στα εξωτερικά ιατρεία είναι: ο Καθηγητής Παθολογίας Παντελής Ζεμπεκάκης, η Επιστημονική Συνεργάτης Ειδικός Παθολόγος Λίνα Χατζησταυρή, η Ακαδημαϊκή Υπότροφος Ειδικός Παθολόγος Μαρία Ποικιλίδου και ο Επιστημονικός Συνεργάτης Ειδικός Καρδιολόγος Γεώργιος Κλαδάς, επικουρούμενοι από τους ιατρούς που εξειδικεύονται στην Υπέρταση και ειδικευόμενους της Παθολογίας και Νεφρολογίας στα πλαίσια του εκπαιδευτικού τους προγράμματος στην αντίστοιχη ειδικότητα.

Πολύ σημαντική ήταν η προσφορά της γραμματέως του ΤμΑΥ Ολυμπίας Καρρά, που εργάστηκε σε αυτή τη θέση από το 1990 έως το 2014 και βοήθησε ιδιαίτερα στην οργάνωση και ανάπτυξη του ΤμΑΥ.

Στο ΤμΑΥ εκπονήθηκαν 10 διδακτορικές διατριβές και σήμερα βρίσκονται σε εξέλιξη άλλες 5 διδακτορικές διατριβές, πάνω σε θέματα 24ωρης καταγραφής, αρτηριακής σκληρίας και υπέρτασης και νεφρικής νόσου.

Το ΤμΑΥ διαθέτει **εργαστήριο κλινικών δοκιμασιών**, όπου διενεργούνται τα ερευνητικά πρωτόκολλα του τμήματος.

Το εργαστήριο διαθέτει:

- 6 μηχανήματα μέτρησης της 24ωρης αρτηριακής πίεσης (Spacelabs 90217 και Spacelabs Ontrak).
- Συσκευή Sphygmocor για τη μέτρηση της αρτηριακής σκληρίας και της κεντρικής αορτικής πίεσης.
- 2 μηχανήματα αμφίχειρης ταυτόχρονης μέτρησης της αρτηριακής πίεσης (Microlife).
- Συσκευή 24ωρης καταγραφής της αρτηριακής σκληρίας και της κεντρικής αορτικής πίεσης (Arteriograph, Tensionmed).
- Παιδιατρικά πιεσόμετρα και περιχειρίδες για μετρήσεις εφήβων και παιδιών στο ιατρείο και 24ωρη καταγραφή.

Στο εργαστήριο εφαρμόστηκε και υπάρχει η υποδομή για να χρησιμοποιηθεί η τεχνική του υπερηχοσουλιναιμικού ενγλυκαιμικού clamp.

Συνεργασίες του Τμήματος Αρτηριακής Υπέρτασης

Το ΤμΑΥ συνεργάζεται με:

- Το εργαστήριο μοριακής ενδοκρινολογίας της Α' Παθολογικής Κλινικής του Νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ, όπου διενεργείται η απομόνωση οστεοπρογονικών κυττάρων στα πλαίσια διατριβής του ΤμΑΥ. Επίσης διενεργούνται μελέτες πάνω στην πρόωγη αγγειακή γήρανση υποπληθυσμών και πρόωμης οστεοπόρωσης.
- Με την Παιδιατρική κλινική όπου παρακολουθούνται παιδιά και έφηβοι με πρωτοπαθή και δευτεροπαθή υπέρταση.
- Το Νεφρολογικό τμήμα για τη διενέργεια ερευνητικών πρωτοκόλλων σε ασθενείς με υπέρταση και νεφρική νόσο.
- Τη μονάδα ειδικών λοιμώξεων της Α' Παθολογικής για τη διενέργεια πρωτοκόλλων σε ασθενείς οροθετικούς σχετικά με τις παραμέτρους της αρτηριακής πίεσης και της αρτηριακής σκληρίας.
- Με τη 2η Νευρολογική Κλινική του Νοσοκομείου «Αττικόν», του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Κυριότεροι άξονες της έρευνας είναι:

- Η επίδραση φαρμακευτικής αγωγής στην αρτηριακή σκληρία και στις αιμοδυναμικές παραμέτρους της ρεοκαρδιογραφίας.
- Η υπέρταση σε παιδιά και εφήβους.
- Η σχέση οστεοπρογονικών κυττάρων και αρτηριακής σκληρίας σε άτομα με χρόνια νεφρική νόσο.
- Η μελέτη οροθετικών ασθενών και των παραγόντων καρδιαγγειακού κινδύνου.
- Ο ρόλος των μετρήσεων της αρτηριακής πίεσης στο σπίτι ως μεθόδου που συμβάλλει στην προσαρμογή της αντιυπερτασικής θεραπείας ασθενών με χρόνια νεφρική νόσο σταδίου 3-4.

Το ΤμΑΥ παρουσιάζει την ερευνητική του δραστηριότητα σε πανευρωπαϊκά και πανελλήνια συνέδρια σχετικά με την υπέρταση και τον καρδιαγγειακό κίνδυνο.

